

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

راهنمای عملی تدوین پایان نامه
در دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی

معاونت پژوهش و تولید علم

مؤسسه چاپ و انتشارات
دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی

۱۳۹۵

عنوان و نام پدیدآور	راهنمای عملی تدوین پایان‌نامه در دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی / گردآوری و تدوین معاونت پژوهش و تولید علم دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی.
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۹۶ص.ش. ۲۹۱
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
موضوع	تحقیق - روش‌شناسی
موضوع	Research-Methodology
موضوع	پایان‌نامه‌ها - شیوه‌نامه‌ها
شناسه افزوده	دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی. معاونت پژوهش و تولید علم
شناسه افزوده	دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی. مؤسسه چاپ و انتشارات
ده‌بندی کنگره	Q۱۸۰ / ۵ / ۹۷ ۱۳۹۵
رده‌بندی دیویی	۰۰۱/۴۲

شخصیات

عنوان راهنمای عملی تدوین پایان‌نامه در دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی

گردآوری و تدوین: معاونت پژوهش و تولید علم

ناشر: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول

قیمت: ۳۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۱۱-۲۸-۴

«تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تکرار، جد آن کلی یا جزئی

به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون

اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.»

شماره تلفن: ۲۲۴۶۹۷۳۹

تهران: صندوق پستی ۱۴۳۸-۱۶۷۶۵

مقدمه ناشر

به علت ضرورت کشف واقعیت و حقیقت در حوزه‌های مختلف توسط بشر، و نیز وجود راه‌های متعدد شناخت و کسب معرفت ضروری است تا هر پژوهشی از دریچه خاص خود مورد مطالعه قرار گرفته و روش خاص پژوهش در آن حوزه شناسایی شود. تعاریف متعددی از روش تاکنون ارائه شده است. اگر روش را به معنی مجموعه اصول و تدابیری بدانیم که برای شناخت حقیقت و دوری از خط و لغزش به کار برده می‌شود می‌توان آن را در سه حوزه تقسیم کرد.

یک. همه مجموعه راه‌هایی که انسان را به کشف مجهولات و حل مشکلات هدایت می‌کند.

دو. معنای دیگر متوجه قواعدی است که در زمان پژوهش و کشف واقعیات باید به کار روند؛

و در معنای سوم مجموعه ابزار و یا فناوری است که فرد را از مجهولات به معلومات رهنمون می‌سازد.

نوع نگاه پژوهشگر و نیز فلسفه و بنیان معرفت‌شناسی و روش هدایت‌کننده پژوهش می‌باشد. از این رو روش‌های پژوهشی که کیفیت و ترکیبی نزد پژوهشگران از اعتبار یکسانی برخوردار نیست. بسته به اینکه فعالیت علمی را در کدام معنا تعقیب نماییم، روش پژوهش نیز می‌تواند تغییر یابد. گاهی اوقات در یک پژوهش علمی به دنبال توصیف وقایع و پدیده‌ها هستیم، گاهی

گروه‌بندی وقایع و پدیده‌ها مدنظر است و گاهی نیز قسار است روابط بین پدیده‌ها مورد مطالعه قرار گیرد. از این‌رو کاربرد روش موجب می‌شود تا پژوهشگر مسیر پژوهش را به آسانی و با اطمینان بیشتر طی نماید.

پایان‌نامه‌های دانشجویی در دانشگاه‌ها عموماً از ضعف روش‌شناسی و عدم کاربست آن در اجرای تحقیق رنج می‌برد. از این‌رو ضروری است تا ضمن تعیین مسیر مناسب فرآیند تحقیق، نسبت به تدوین کتاب راهنما براساس نقشه راه اقدام شود. بنابراین دانشجوی در تدوین پایان‌نامه دانشجویی ضمن ضرورت درک اجراء هر پژوهش، باید شناخت مناسبی از مراحل ذیل به‌دست آورد:

۱. آنچه که می‌خواهد انجام دهد، چیست؟

۲. چرا می‌خواهد آن را انجام دهد؟

۳. چگونه آن را انجام خواهد داد؟

شیوه‌نامه حاضر فارغ از رویکردهای نظری به دنبال ارائه راهنمای عملی تدوین پایان‌نامه در دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی می‌باشد و ضروری است روسای محترم دانشکده‌ها و مدیران محترم گروه‌های علمی، طرح‌نامه پایان‌نامه‌ها را بر این اساس مورد بررسی و تصویب قرار دهند.

معاونت پژوهش و تولید علم

فهرست مطالب

فصل اول: مسئله‌شناسی پژوهش ۱۱

۱. ادخا ب موضوع ۱۱

۲. عنوان پژوهش ۱۲

۳. عمق ۱۳

۴. بیان مسئله ۱۳

۵. سؤال‌های پژوهش ۱۵

۵-۱. رابطه سؤالات با مسئله پژوهش ۱۵

۶. فرضیه‌های پژوهش ۱۶

۷. اهمیت و ضرورت پژوهش ۱۷

۸. اهداف پژوهش ۱۸

۹. پیشینه پژوهش ۱۸

فصل دوم: نوع‌شناسی پژوهش ۲۱

۱. نوع‌شناسی پژوهش براساس ماهیت داده‌ها ۲۱

۲. نوع‌شناسی براساس منطق پژوهش ۲۳

۲-۱. مدل استقرایی ۲۵

- ۲-۲. مدل قیاسی ۲۵
- ۳-۲. مدل استقهای ۲۶
- ۴-۲. مدل پس‌کاوی ۲۶
- ۵-۲. مدل‌های ترکیبی ۲۷
۳. نوع‌شناسی پژوهش براساس هدف ۲۷
- ۱-۳. پژوهش توصیفی ۲۷
- ۲-۳. پژوهش تبیینی ۲۹
- ۳-۳. پژوهش تجویزی ۳۱
- ۴-۳. پژوهش انتقادی ۳۲
- ۵-۳. پژوهش مبنایی ۳۳
- ۶-۳. پژوهش آینده‌رؤمانه ۳۵
۴. نوع پژوهش قابل انجام در هر یک از مقاطع تحصیلی ۳۶
- ۱-۴. مقطع کارشناسی ۳۶
- ۲-۴. مقطع کارشناسی ارشد ۳۶
- ۳-۴. مقطع دکتری ۳۷

فصل سوم: راهبردهای پژوهش ۳۹

۱. راهبردهای پژوهش ۳۹
- ۱-۱. راهبرد یا روش پیمایش ۳۹
- ۲-۱. راهبرد آزمایشی ۴۱
- ۳-۱. راهبرد تطبیقی ۴۲
- ۴-۱. راهبرد موردکاوی ۴۲
- ۵-۱. راهبرد مردم‌نگاری ۴۳

۴۴	۶-۱. راهبرد تحلیل محتوا
۴۵	۷-۱. راهبرد تحقیق عملی
۴۷	۸-۱. راهبرد پس‌رویدادی
۴۸	۹-۱. راهبرد فراتحلیل
۴۹	۱۰-۱. راهبرد مطالعات زمینه‌ای
۴۹	۲. روش‌های گردآوری اطلاعات
۵۰	۱-۲. روش پرسش‌نامه
۵۰	۲-۲. روش مصاحبه
۵۱	۳-۲. روش مشاهده
۵۱	۴-۱. روش گروه‌های کانونی
۵۱	۵-۱. روش منابع ثانویه
۵۲	۶-۲. روش ترکیبی
۵۲	۳. روش‌های تحلیل اطلاعات
۵۲	۱-۳. تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی
۵۴	۲-۳. تجزیه و تحلیل داده‌های کمی
۵۷	فصل چهارم: عملیات پژوهش
۵۷	۱. روش‌های روایی و پایایی سنجی
۶۷	۱-۱. روایی
۶۸	۲-۱. روایی در پژوهش کیفی
۵۹	۳-۱. روایی در پژوهش کمی
۶۰	۴-۱. پایایی در پژوهش کیفی
۶۰	۵-۱. پایایی در پژوهش کمی
۶۱	۲. مقیاس‌ها و ابزارهای سنجش و اندازه‌گیری

- ۱-۲. وزن‌دهی ۶۳
- ۲-۲. مقیاس‌ها ۶۴
- ۳-۲. مقیاس‌های متداول مورد استفاده ۶۴
۳. روش‌های نمونه‌گیری ۶۶
- ۱-۳. نمونه‌گیری کمی ۶۶
- ۲-۳. نمونه‌گیری کیفی ۶۷
- ۳-۳. نمونه‌گیری ترکیبی ۶۷
۴. قابلیت تحقیق ۶۸
۱. شناسایی تعریف مفاهیم و اصطلاحات ۶۸
- ۱-۵. تعریف مبهمی ۶۹
- ۲-۵. تعریف کلیات ۶۹
- ۳-۵. تعریف نرم ۶۹
- ۴-۵. تعریف سازه ۶۹
- ۵-۵. تعریف متغیر ۷۰
- ۱-۵-۵. انواع متغیر ۷۰

فصل پنجم: راهنمای سازماندهی پایان‌نامه ۷۱

۱. روش تدوین محتوای پایان‌نامه ۷۱
- ۱-۱. فصل اول: کلیات ۷۱
- ۲-۱. فصل دوم: ادبیات و مبانی نظری ۷۲
- ۳-۱. فصل سوم: روش‌شناسی ۷۳
- ۴-۱. فصل چهارم: گردآوری و تحلیل داده‌ها ۷۴
- ۵-۱. فصل پنجم: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۷۴
۲. روش شکلی تدوین پایان‌نامه ۷۵

- ۱-۲. نحوه چینش اجزای پایان‌نامه/ رساله ۷۵
- ۱-۱-۲. نکاتی درباره جایگذاری صفحات ۷۷
- ۲-۱-۲. ترجمه لاتین کلمات کاربردی در
پایان‌نامه/ رساله ۷۹
- ۲-۲. ملاحظات آیین نگارشی در تدوین ۷۹
- پایان‌نامه/ رساله ۷۹
- ۳-۲. نحوه نگارش زیرنویس (پاورقی) توضیحی ۸۰
- ۴-۲. معادل‌ها ۸۰
- ۵-۲. اندازه سطرها و صفحات چاپ ۸۱
- پایان‌نامه/ رساله ۸۱
- ۶-۲. منابع ابل استاد در پایان‌نامه/ رساله ۸۱
- ۷-۲. منابع و مآخذ ۸۲
- ۱-۷-۲. شیوه نگارش ارجاعات داخل متن ۸۲
- ۲-۷-۲. نحوه ترکیب منابع در فهرست
منابع و مآخذ (انتهای پایان‌نامه) ۸۴
- ۸-۲. فونت‌ها ۸۹
- ضمائم ۹۱